



PROKURATUUR

Lembit Tedder
Swedbank AS esindaja
lembit.tedder@cobalt.legal

Teie: 14.11.2024
Meie: 12.12.2024 nr RP-6-4/24/141

Vastus päringule

Pöördusite Riigiprokuratuuri 14.11.2024 Eesti Ekspressis avaldatud Martin Laine artiklis „Tulid papipesijad kuldsete kelladega!“ Swedbanki sisevestlused paljastavad pangas toimunu tegeliku palge“ avaldatuga.

Teie hinnangul põhineb artikkel olulises osas kriminaalasja nr 1970000047 toimikumaterjalidel, mille Swedbank AS on edastanud kriminaalmenetluse raames kriminaalasja toimikusse. Selgitate, et Swedbank eeldas ja eeldab tänaseni, et Swedbank'i poolt prokuratuurile üle antud materjale käsitletakse seadusest tulenevalt konfidentsiaalsena, kaitstes sh panga- ja ärisaladust ning isikuandmeid vastavalt kehtivale õigusele. Kriminaaltoimiku materjalid, mida on kajastatud viidatud Eesti Ekspressi artiklis, sisaldavad nii panga- ja ärisaladusega kaitstud andmeid kui ka isikuandmeid, mistõttu on ilmne, et lubatud ja nõutud konfidentsiaalsust ei ole järgitud. Eelnev avaldab mõju erinevatele isikutele ja võib kaasa tuua pöördumatuid negatiivseid tagajärgi ning kahju, sh neilegi, kes polnud kriminaalasjas nr 1970000047 kahtlustatavad.

Lisaks selgitate, et Teie hinnangul on andmete avalikustamine kahjustanud ka endiseid kahtlustatavaid, st isikuid kelle suhtes on tänaseks kriminaalmenetlus lõpetatud.

Oma õiguste ja huvide igakülgseks kaitseks palute vastata kahele küsimusele:

1. Swedbank palub prokuratuuril väljastada ammendav teave ja dokumendid, millest nähtub kellele alates 29. veebruarist 2024. a ning väljaspool kriminaalasja nr 1970000047 kahtlustatavaid ja nende kaitsjaid, millal, millises ulatuses, mis õiguslikul alusel, millistel kaalutlustel ja mis eesmärgil on antud osaliselt või tervikuna juurdepääs kriminaalasja nr 1970000047 kriminaaltoimiku materjalidele.
2. Swedbank palub prokuratuuril väljastada ammendav teave ja dokumendid, millest nähtub kellele alates 29. veebruarist 2024. a ja väljaspool kriminaalasja nr 1970000047 kahtlustatavaid ja nende kaitsjaid, millal, millises ulatuses, mis õiguslikul alusel, mis vormis, millistel kaalutlustel ja mis eesmärgil on antud prokuratuuri luba kriminaalasja nr 1970000047 andmeid (sh kriminaaltoimiku materjale) avaldada.

Taotletud andmetega tutvumiseks on Swedbank'il ülaltoodud põhjustel õigustatud huvi.

Esmalt selgitan, et kriminaalmenetluse lõpuleviimisega seoses ei ole kriminaalasi prokuratuuri menetluses, kuna kohtueelse menetluse lõpuleviimisel kriminaalmenetlus lõpetati ja toimik arhiveeriti ning seega ei kohaldu kriminaaltoimikus olevate andmete avaldamisele enam kriminaalmenetluse seadustikus olev regulatsioon andmete avaldamise lubamiseks. Sama seisukohta on ka Riigikohus korduvalt nii haldus- kui ka kriminaalasjades rõhutanud, viimati

RIIGIPROKURATUUR

Wismari 7 / 15188 TALLINN / 694 4400 / info@prokuratuur.ee / www.prokuratuur.ee
Registrikood 70000906

nt 1-19-8262 p 43, kus kohus selgitab, et kuna kriminaalmenetluse seadustikus pole erikorda kriminaal- ja kohtutoimikuga tutvumiseks pärast kriminaalmenetluse lõpetamist ja toimiku arhiivimist, tuleb tutvumisloa taotlused lahendada üldises korras selle seaduse alusel, millel toimikuga tutvuda sooviva isiku taotlus rajaneb. Eeskätt võib õiguslik alus kriminaal- või kohtutoimikuga tutvumiseks tuleneda isikuandmete kaitse seadusest, avaliku teabe seadusest või arhiiviseadusest. Kõigi nende seaduste alusel esitatud tutvumisloa taotlusi menetletakse haldusmenetluse korras (isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 3; avaliku teabe seaduse (AvTS) § 1 lg 3 ja arhiiviseaduse (ArhS) § 1 lg 2).

Kuna kriminaaltoimiku näol on tegemist prokuratuuri valduses olevate materjalidega, siis alates menetluse lõpetamise otsuse jõustumisest kohalduvad materjalidega tutvumisele avaliku teabe seaduses ning muudes eriseadustes, mh krediitiasutuste seaduses toodud andmete avaldamise tingimused. Riigikohus on lahendis 3-3-1-84-15 selgitanud, et kriminaalmenetluse käigus kogutud teave on AvTS § 3 lg 1 tähenduses avalik teave. Sellisele teabele juurdepääsu alused ja piirangud kehtestab eriseadusena IKS. Teistsugust lahendust ei tingi ka AvTS § 39 lg-s 1 sätestatu.

Prokuratuuril puudub võimalus kriminaaltoimikut, kui tervikut määratleda konfidentsiaalsena. Küll aga järgitakse kriminaaltoimikus oleva materjali avaldamisel igakülgset seadusest tulenevaid piiranguid. Antud kriminaalasja toimikuid ei ole prokuratuur tervikuna avaldanud ühelegi kolmandale menetlusvälisele osapoolele. Küll on avalikult kättesaadavaks tehtud prokuratuuri poolt koostatud kriminaalmenetluse lõpetamise määrus, milles on kaetud isikuandmed, panga- ja ärisaladust puudutav. Lisaks on prokuratuuri poole 24.07.2024 pöördunud Martin Laine, kes on saanud 04.09.2024 tutvuda kriminaaltoimikuga, kuid seda väga väikeses mahus ja kättesaadavatel dokumentidel on kaetud kinni isikuandmed, panga- ja ärisaladusele viitav. Ka tutvustamise aeg (kokku 1 päev) näitab üheselt, et kriminaalasja mahtu arvestades ei saanud ajakirjanik ligipääsu kõigile toimikutele, kuna ühe päevaga ei oleks võimalik nendega sisuliselt tutvuda. Kättesaadavaks tehti ajakirjaniku palvel üksnes väga väike osa eelkõige vaatlusprotokollides olevast teabest ja taotluse esitamise ning tutvumise vahele jääv aeg näitab üheselt, et prokuratuur suhtus väga tõsiselt andmete katmise vajadusse ning seda ka tehti.

Tulenevalt KAS § 88 regulatsioonist ei saa pangasaladuseks pidada automaatselt igasugust infot, mida omavahel vahetavad pangas töötavad isikud, samuti ei saa ärisaladus olla avalikest allikatest kättesaadav töökorraldus pangas (nt Finantsinspektsiooni kokkuvõte, Clifford Chance raportis toodu, mis on panga enda kodulehel kättesaadav jm). Antud andmete ajakirjanikule avaldamisest keeldumiseks puudub prokuratuuril igasugune seaduslik alus. Lisaks ei saa prokuratuur vastutada mainekahju eest olukorras, mil kaetud materjaliga tutvumise järgselt suudab ajakirjanik muudest talle kättesaadavatest allikatest teha järeldusi vestluse osapoolte või vestluse täpsema sisu osas.

Ajakirjanik on saanud tutvumiseks toimiku materjali viisil, mis ei võimalda kaetust kustutada ega muul viisil töödelda ja tutvumine on toimunud prokuratuuri töötaja järelevalve all, originaaltoimikut ega ühtegi toimikus olevat andmekandjat ei ole vahetult tutvumiseks esitatud.

Mis puudutab teiste kahtlustatavate maine kahjustamist seoses artiklis tooduga, siis ei saa Swedbank AS-il tekkida seaduslikku nõudeõigust prokuratuurilt teabe väljastamiseks alusel, et see kahjustab samas kriminaalasjas olevate füüsiliste isikute mainet. Kriminaalmenetluse läbiviimise fakt iseenesest ei ole salastatud ega konfidentsiaalne info ning andmed kriminaalmenetluse eelkuriteo osas on prokuratuur avaldanud juba menetluse lõpetamisel toimunud pressikonverentsil, mistõttu ka antud teave on olnud avalikkusele teada alates veebruarist ja sama teabe avaldamine artiklis ei saa kaasa tuua täiendavat kahju.

Kuna Swedbank AS-il on olemas kogu kriminaalasja koopia, siis puudub igasugune vajadus ja ka õiguslik alus väljastada sama materjal esindajale täiendavalt.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sigrid Nurm
riigiprokurör